

SURUNKALI PANKREATITNING RESIDIV DAVRIDA SITOKINLARDAGI O'ZGARISHLAR

Masharipova Yu.K., Bekmatova Sh.K., Rejabov B.

Toshkent tibiyot akademiyasi Urganch filiali

Urgench, O'zbekiston

Kirish qismida o'tkazilgan tadqiqotlarning dolzarbligi va zarurati asoslangan, tadqiqotning maqsadi va vazifalari, ob'yekt va predmetlari tavsiflangan, respublika fan va texnologiyalari rivojlanishining ustuvor yo'nalishlariga mosligi ko'rsatilgan, tadqiqotning ilmiy yangiligi va amaliy natijalari bayon qilingan, olingan natijalarning ilmiy va amaliy ahamiyati ochib berilgan, tadqiqot natijalarini amaliyotga joriy qilish, nashr etilgan ishlar va dissertatsiya tuzilishi bo'yicha ma'lumotlar keltirilgan.

Tadqiqotning maqsadi surunkali pankreatitning klinik immunologik aspektlarini o'rganish, bemorlarni reabilitatsiyasini optimallashtirishda immunokorreksiyaga yondashuvni asoslashdan iborat.

Tadqiqot materiallari va usullari. Surunkali pankreatit asoratlangan va asoratlanmagan kechishida o'zgaruvchan fibroz to'qimasi o'sish omili- $\beta 1$ (TGF- $\beta 1$)ning zardobdagi miqdoriga baho berish;

Surunkali pankreatitda immun tizimining T- va V-limfotsit hujayrali bo'g'inidagi nomutanosiblikni, jumladan, T- va B-hujayrali immunitetning natijalarini taqqoslab o'rganish.

Tadqiqot natijalari. O'zbekistondagi kasallikning residivlanuvchi kechishi bilan alkogolli surunkali pankreatitli bemorlarda zardob sitokinlari miqdorining maksimal oshishi qayd etildi. Kasallikning erta bosqichlari va o'tkirlashuv cho'qqisida asosiy yallig'lanisholdi sitokinlari IL-2R, IL-6 va TGF- $\beta 1$ konsentratsiyasining oshishi ustunlik qildi.

Aniqlanishicha, alkogolli surunkali pankreatitda IL-2R miqdori me'yor ko'rsatkichlariga nisbatan mos ravishda davolashgacha – 26,8 marta, davolashdan so'ng 2,6 marta oshgan ($P < 0,001$). Biz IL-6 ko'rsatkichlarida ham o'zgarishlar mavjudligini kuzatdik, mazkur ko'rsatkich qiymati mos ravishda alkogolli surunkali pankreatitda 7,1 va 2,5 marta, biliar surunkali pankreatitda esa 3,01 va 1,2 marta ko'tarildi. Ham alkogolli surunkali pankreatit, ham biliar surunkali pankreatitda davolashgacha va davolashdan so'ng IL-6 miqdorida sezilarli farq mavjud. Alkogolli surunkali pankreatitni davolash so'ngida va biliar surunkali pankreatitli boshida IL-6 ko'rsatkichlari orasida sezilarli farq mavjud emas. Biliar surunkali pankreatitni davolash oxirida IL-6 darajasi nazorat ko'rsatkichlaridan sezilarli farq qilmadi. Surunkali pankreatitning residiv davrida sitokinlardagi o'zgarishlarning turli dinamikasi kuzatildi. Davolashdan oldin IL-2R miqdori bir-biridan sezilarli farq qilmaydi. Faqatgina davolash oxiriga kelib, IL-2R konsentratsiyasining pasayishi kuzatildi. Butun davolash davrida mazkur sitokin miqdori nazorat qiymatlaridan sezilarli yuqori bo'ldi.

Xulosa. TGF- $\beta 1$ fibroz rivojlantiruvchi sitokinlarning zardobdagi ko'rsatkichlari me'da osti bezi atsinuslarining surunkali pankreatitning asoratsiz kechishiga nisbatan asoratli kechishida sezilarli oshdi.